

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра практичної психології та безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації**
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 18.10. 2017 р.

**СУДОВА ПСИХОЛОГІЯ
ПРОГРАМА**

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузь знань 0301 Соціально-політичні науки

**підготовки
напряму**

**бакалавра
6.030103 – практична психологія**

Луцьк – 2017

Програма навчальної дисципліни «Судова психологія» для студентів галузі знань 0301 «Соціально-політичні науки». Підготовки бакалавра напряму 6.030103 – «практична психологія».

Розробники:

Магдисюк Людмила Іванівна – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності.

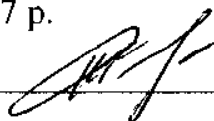
Рецензент:

Вірна Жанна Петрівна – професор, доктор психологічних наук, декан факультету психології.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності

протокол № 1 від 29.08.2017 р.

Завідувач кафедри: _____ (Мушкевич М.І.)

Програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № 1 від 30.08.2017 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету _____ (Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Магдисюк Л.І., 2017 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	0301 «Соціально-політичні науки» Бакалавр 6.030103 – «практична психологія»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання <u> 3 </u>
		Семестр <u> 5-ий </u>
		Лекції 20 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні 24 год.
		Самостійна робота 48 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Мета викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з різноманітними методами розпізнавання індивідуально-психологічних особливостей; вміння оперувати тестами (стандартизованими мірилами) і якісними (не стандартизованими) оцінками особистості; забезпечити майбутніх психологів основами психологічних знань із судової психології, психодіагностичної та психокорекційної психології, озброєння умінням застосовувати на практиці психодіагностичний інструментарій, використовуючи загальні теоретико-методологічні принципи психодіагностики та корекції. Метою викладання дисципліни є: сформувати у студентів усвідомлення необхідності знання судової психології як галузі психологічної науки та навчальної дисципліни, що вивчає психологію державно-правових явищ як цілісність, в якій органічно поєднується психологічне та судове і виділяються судова й психологічна підсистеми, що перебувають у динаміці, розвитку та нерозривному зв'язку. Сформувати навички психодіагностичного обстеження, самостійного використання психодіагностичних методик при розв'язанні науково-пошукових та прикладних задач, вміння здійснювати підбір психодіагностичних методик (тестів) відповідно до розв'язуваних проблем, на професійному рівні приймати рішення (ставити діагноз, прогноз тощо), проводити судово-психологічну експертизу, виходячи з результатів тестування.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- науково-практичне спрямування для формування у студентів правосвідомості та високої правової культури, закономірності особистості та її діяльності у сфері правових та судових відносин;
- сформувані у студентів розуміння місця та ролі психодіагностики та психокорекції у вирішенні практичних та теоретичних психологічних проблем, теоретико-методологічних принципів, етичних норм психодіагностичного обстеження, розуміння психометричних вимог до психодіагностичних методик, тестів;
- озброїти студентів знаннями змісту окремих психодіагностичних методик, тестів, сформувані у них адекватне та критичне відношення до конкретних психодіагностичних методик;
- сприяти розвиткові професійно-значимих властивостей особистості, творчого відношення до професійної діяльності;
- понятійно-категоріальний апарат;
- зміст та предмет судової психології;
- наукові методи, які використовуються у судовій психології;
- психологічні та соціально-психологічні закономірності правотворчої та правозастосувальної діяльності;
- використовувати теоретичні знання з судової психології у практичній діяльності;
- складати психологічний портрет людини;
- психологічний зміст діяльності судді, адвоката.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Судова психологія як галузь психологічної науки.					
Тема 1. Судова психологія як наука.	9	2	2	4	1
Тема 2. Система методів судової психології.	10	2	2	5	1
Тема 3. Природничо-наукові основи судової психології.	10	2	2	5	1
Тема 4. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.	11	2	3	5	1
Тема 5. Види судової (слідчої) діяльності.	10	2	3	5	
Разом за модулем 1	60	10	12	24	4
Змістовий модуль 2. Психологія судової діяльності.					
Тема 6. Психологія судової (слідчої) діяльності.	9	2	2	4	1

Тема 7. Судово-психологічна експертиза.	10	2	2	5	1
Тема 8. Методи та види судово-психологічної експертизи.	10	2	2	5	1
Тема 9. Психологічні основи судової діяльності.	11	2	3	5	1
Тема 10. Психологія судових дій.	10	2	3	5	
Разом за модулем 2	60	10	12	24	4
Всього годин:	120	20	24	48	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Судова психологія як галузь психологічної науки. Основні категорії та поняття.

1. Історія становлення судової психології.
2. Предмет, об'єкт, завдання та функції судової психології.
3. Пізнавальна функція методів судової психології.
4. Система методів судової психології.
5. Використання методу тестування в судовій та юридичній практиці.
6. Методи візуальної психодіагностики у судовій діяльності.
7. Метод відшукування чисел за допомогою таблиць Шульте.
8. Зорово-моторний тест «форм Бендера».
9. Метод пояснення сюжетних картин.
10. Тест «плями» (тест Роршаха).
11. Тест руки (Hand Test).
12. Судова психологія, як галузь юридичної психології.
13. Проблеми, що розглядаються судовою психологією та їх значення.
14. Основні категорії та поняття судової, кримінальної, пенітенціарної психології.
15. Головні постаті судової психології.
16. Сучасний стан та розвиток судової психології в Україні.

Тема 2. Соціально-психологічні основи судової діяльності.

1. Психологічна характеристика учасників кримінального судочинства (психологія судді, прокурора, адвоката, свідків, підсудного).
2. Психологічна структура судової діяльності (пізнавальна, конструктивна і виховна діяльність суду).
3. Дослідження матеріалів попереднього слідства і планування судового розгляду.
4. Психологічні прийоми встановлення, закріплення і розвитку психологічних контактів у спілкуванні.

5. Психологічні особливості отримання необхідної інформації від свідків, потерпілих, підозрюваних і звинувачених.
6. Психологія допиту й інших слідчих дій у судовому слідстві.
7. Психологічні аспекти діяльності й судових промов адвоката і прокурора.
8. Професіональна спрямованість особистості судді, прокурора, адвоката.
9. Поняття професійної деформації в судовій діяльності та її психокорекція.

Тема 3-4. Судово-психологічна експертиза.

1. Використання психолога як консультанта і фахівця на попередньому слідстві.
2. Судово-психологічна експертиза: цілі і завдання. Особистісні опитувальники: опитувальник РЕН (Ганс і Сибілла Айзенки); Опитувальник міні-мульти (скорочений варіант міннесотського особистісного переліку MMPI); характерологічний опитувальник К. Леонгарда; тест Кеттела (16PF-опитувальник); патохарактерологічний діагностичний опитувальник Лічка та ін.
3. Загальні підстави призначення судово-психологічної експертизи в кримінальному процесі.
4. Межі компетенції судово-психологічної експертизи в цивільному судочинстві.
5. Судово-психологічна експертиза емоційних станів.
6. Судово-психологічна експертиза соціально-психологічних особливостей членів злочинної групи.
7. Судово-психологічна експертиза визначення здатності неповнолітнього правопорушника усвідомлювати значення вчинених ним дій.
8. Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей особистості.
9. Посмертна судово-психологічна експертиза.
10. Психолінгвістична експертиза.
11. Судово-психологічна експертиза по справах про події, пов'язаних з керуванням технікою.
12. Психологічна експертиза в складі комплексних експертиз по справах про дорожньо-транспортні випадки (ДТП).
13. Судово-психологічна експертиза в цивільному процесі.
14. Судово-психологічна експертиза по справах про моральну шкоду.
15. Судово-психологічна експертиза по кримінальних справах про створення фінансових пірамід.
16. Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах про сексуальні злочини.

Тема 5. Психологія судового процесу.

1. Психологічна характеристика судової діяльності.
2. Психологія судді.

3. Психологія судової промови.
4. Психологія прийняття рішення судом.
5. Психологія особи підсудного.
6. Психологічні основи судового допиту. Перехресний допит.
7. Формування переконання.
8. Психологічні основи очної ставки у суді.
9. Психологічні основи судового огляду.
10. Психологія винесення і виконання вироку.
11. Психологічні особливості впливу вироку на підсудного.
12. Особистість засудженого як об'єкт соціально-психологічного

вивчення.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

1. Підготувати презентації із висвітленням питань практичних занять.
2. Підготувати презентації із висвітленням питань для самостійного опрацювання.
3. Підібрати статтю (наукового характеру) на одну із тем курсу та підготувати 2 анотації (на українській та іноземній мовах).
4. Підібрати статтю (наукового характеру) на одну із тем курсу та підготувати її переклад на іноземній мові.
5. Підготувати реферат на одну із запропонованих тем для самостійного опрацювання.
6. Зробити підбірку відеороликів та фільмів наукового характеру по темах пройденого курсу.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3).

Таблиця 3

Поточний контроль (має = 40 балів)										Модульний контроль (має = 60 балів)	Загальна кількість балів	
Модуль 1					Модуль 2					Модуль 3		
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					ІНДЗ	МКР 1	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	8	60	100
3	3	3	3	4	3	3	3	3	4			

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка		
	для екзамену	для заліку	

90 – 100	Відмінно	Зараховано	
82 – 89	Дуже добре		
75 - 81	Добре		
67 -74	Задовільно		
60 - 66	Достатньо		
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аминов И. И. Психологический практикум для юристов: Учеб. пособие. – М.: Экмос, 2001. – 144 с.
2. Андросюк В.Г., Казміренко Л. І., Кондратьєв Я. Ю., Костицький М. В. /За заг.ред. Я. Ю.Кондратьєва. Юридична психологія: Альбом схем з коментарями. / 2-ге вид.,доопр.та доп. – К.: Ін Юре, 2000. – 111 с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навчальний посібник. – К.: Каравела, Львів: Новий світ – 2000, Магнолія плюс, 2003. – 376 с.
4. Ваксян А. Анатомия мошенничества: Пособие для самообразования. – М.: NOTA BENE, 2002. – 256 с.
5. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учебник для вузов. 4-е изд.,доп.и перераб. – СПб.: Питер, 2001.– 640с.
6. Васильев В.Л. Юридическая психология: Учебник для вузов. 5-е изд., доп.,перераб. – СПб.: Питер, 2002. – 656 с.
7. Еникеев М. И. Основы юридической психологии: Учебник для вузов. – М.: Приор, 2001. – 416 с.
8. Еникеев М. И. Энциклопедия: Юридическая психология. – М.: Приор, 2001. – 352 с.
9. Коновалова В. О. Правова психологія: Навчальний посібник. – Х.: Основа, 1996. – 184 с.
10. Мостовая И. М. Юридическая психология. 3-е изд. –К.: Вира-Р, 2000. – 120 с.
11. Прикладная юридическая психология: Учеб. пособие для вузов. /Под ред. А. М. Столяренко. – М.: Юнити-Дана, 2001. – 639 с.
12. Романов В.В. Юридическая психология: Учебник для студ. юридич.вузов. – М.: Юристь, 2002.– 488 с.
13. Сабурова А. С. Юридична психологія: навчальний посібник для студентів юридичних вузів та факультетів. – К.: ТП Пресс, 2003. – 208 с.
14. Чуфаровский Ю. В. Психология оперативно-розыскной и следственной деятельности: учеб. пособие. - М. : Изд-во Проспект, ТК Велби, 2006. – 208 с.
15. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология. Учебное пособие. - М.: Право и Закон, 1997. — 320 с.

16. Юридическая психология. /общ. ред. Т. Н. Курбатова. – СПб.: Питер, 2001. – 476 с.

17. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями: Навчальний посібник / Кол. авт. В. Г. Андросюк, Л. І. Казьмирєнко та ін. – вид. 2-ге, доопрац. та доповн. – К.: Видавничий дім «Ін. Юре», 2000. – 112 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Судова психологія як галузь психологічної науки.
2. Предмет, об'єкт, завдання та функції судової психології.
3. Основні категорії та поняття.
4. Судова психологія, як галузь юридичної психології.
5. Історія розвитку судової психології.
6. Проблеми, що розглядаються судовою психологією та їх значення.
7. Головні постаті судової психології.
8. Сучасний стан та розвиток судової психології в Україні.
9. Пізнавальна функція методів судової психології.
10. Система методів судової психології.
11. Використання методу тестування в судовій та юридичній практиці.
12. Методи візуальної психодіагностики у судовій психології.
13. Метод відшукування чисел за допомогою таблиць Шульте.
14. Зорово-моторний тест «форм Бендера».
15. Метод пояснення сюжетних картин.
16. Тест «плями» (тест Роршаха).
17. Тест руки (Hand Test).
18. Соціально-психологічні основи судової діяльності.
19. Психологічна характеристика учасників кримінального судочинства (психологія судді, прокурора, адвоката, свідків, підсудного).
20. Психологічна структура судової діяльності (пізнавальна, конструктивна і виховна діяльність суду).
21. Дослідження матеріалів попереднього слідства і планування судового розгляду.
22. Психологічні прийоми встановлення, закріплення і розвитку психологічних контактів у спілкуванні.
23. Психологічні особливості отримання необхідної інформації від свідків, потерпілих, підозрюваних і звинувачених.
24. Психологія допиту й інших слідчих дій у судовому слідстві.
25. Психологічні аспекти діяльності й судових промов адвоката і прокурора.
26. Професіональна спрямованість особистості судді, прокурора, адвоката.
27. Поняття професійної деформації в судовій діяльності та її психокорекція.
28. Психологія правопорушення.
29. Психологічний аналіз особистості злочинця.

30. Характеристика та аналіз злочинної діяльності.
31. Особливості психології неповнолітніх злочинців. Мотивація злочинної поведінки неповнолітніх.
32. Кримінальна особистість.
33. Психологія підсудного.
34. Психологічні особливості особистості потерпілого.
35. Психологічні аспекти організації судового слідства.
36. Поняття про психологічні дії та психотехніку.
37. Загальні психологічні правила юридично-слідчої діяльності.
38. Візуальна психодіагностика кримінальних ознак особистості.
39. Психологічне спостереження за групою.
40. Психологія професійного спілкування, установлення контакту і довірливих відносин.
41. Складання психологічного портрету.
42. Підготовка до допиту. Психологія взаємодії слідчого з допитуваною особою.
43. Психологія проведення обшуку.
44. Психологія проведення очної ставки.
45. Психологічні особливості слідчого експерименту.
46. Проблеми оцінки достовірності свідчень. Причини подання хибних свідчень свідком.
47. Використання психолога як консультанта і фахівця на попередньому слідстві.
48. Судово-психологічна експертиза: цілі і завдання.
49. Загальні підстави призначення судово-психологічної експертизи в кримінальному процесі.
50. Межі компетенції судово-психологічної експертизи в цивільному судочинстві.
51. Судово-психологічна експертиза емоційних станів.
52. Судово-психологічна експертиза соціально-психологічних особливостей членів злочинної групи.
53. Судово-психологічна експертиза визначення здатності неповнолітнього правопорушника усвідомлювати значення вчинених ним дій.
54. Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей особистості.
55. Посмертна судово-психологічна експертиза.
56. Психолінгвістична експертиза.
57. Судово-психологічна експертиза по справах про події, пов'язаних з керуванням технікою.
58. Психологічна експертиза в складі комплексних експертиз по справах про дорожньо-транспортні випадки (ДТП).
59. Судово-психологічна експертиза в цивільному процесі.
60. Судово-психологічна експертиза по справах про моральну шкоду.

61. Судово-психологічна експертиза по кримінальних справах про створення фінансових пірамід.
62. Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах про сексуальні злочини.
63. Психологія судового процесу.
64. Психологічна характеристика судової діяльності.
65. Психологія судді.
66. Психологія судової промови.
67. Психологія прийняття рішення судом.
68. Психологія особи підсудного.
69. Психологічні основи судового допиту. Перехресний допит.
70. Формування переконання.
71. Психологічні основи очної ставки у суді.
72. Психологічні основи судового огляду.
73. Психологія винесення і виконання вироку.
74. Психологічні особливості впливу вироку на підсудного.
75. Особистість засудженого як об'єкт соціально-психологічного вивчення.

